

Om Universitetsmatrikler.

Das Album der Christian-Albrechts-Universität zu Kiel 1665—1865
ed. Franz Gundlach. Kiel 1815.

Af **Louis Bobé.**

En rig Kilde for Personalhistorien har aabnet sig gennem den i de sidste Aartier stedfundne Udgivelse af Universitetsmatrikler, særlig i Tyskland, men ogsaa i Holland, Schweiz, Frankrig og Italien. I et særligt Skrift, »Matrikler over nordiske Studerende ved fremmede Universiteter« (1885), begyndte L. Daae Offentliggørelsen af Navne paa danske og norske Studerende ved fremmede Universiteter. Første Hefte bragte Udtog efter de originale Matrikler fra Prag 1367—1408; Erfurt 1395—1508 og Rostock 1419—1758; men hermed standsede Udgivelsen. Daae's Eksempel fulgtes herhjemme af C. F. Bricka og H. F. Rørdam, der ledsagede Udtogene af Noter; senere har bl. a. C. A. E. Schøller og K. Carøe fortsat dette nyttige Arbejde. Udtog af tyske Matrikler findes nu for følgende Universiteter: Frankfurt a. O. 1506—1799 (Kirkehist. Saml. 5. R. I, 756), Giessen 1608—1707 (ib. 5. R. V, 576; Pershist. Saml. I, 452), Greifswald 1456—1686 (Khist. Saml. 4. R. VI, 340 ff., 498 ff.), Halle 1692—1744 (ib. 4. R. IV, 126), Heidelberg 1386—1668 (ib. 5. R. V, 138), Helmstedt 1576—1744 (ib. 4. R. III, 783 ff.), Herborn 1585—1715 (Pershist. Tidsskr. 6. R. II, 36), Köln 1389—1466 (ib. 3. R. V, 292 ff.), Leipzig 1409—1660 (Khist. Saml. IV, 512), Marburg 1527—1634 (ib. 5. R. I, 281), Strassburg 1621—1790 (Pershist. Tidsskr. 5. R. VI, 143), Tübingen 1537—1775 (ib. V, 311; Khist. Saml. 5. R. V, 246); Wittenberg 1502—65 (ib. III, 461). Af andre fremmede Landes Universitetsmatrikler findes Udtog af følgende: Bologna (Khist. Saml. 5. R. VI, 375), Genf 1559—1800 (Pershist. Tidsskrift IV, 331), Groningen 1615—1762 (ib. 5. R. VI, 262), Harderwijk 1648—1812 (ib. 5. R. III, 144); Leyden 1574—1800 (ib. II, 104, 193; V, 41); Orléans (ib. 4. R. I, 124), Padua (ib. 6. R. II, 201; V, 104); Siena 1575—1702 (ib. 4. R. III, 54).

Der savnes for Danmark—Norges Vedkommende endnu især Udtog af den yngre Leipziger Matrikel efter 1660. Blandt tyske Universitetsmatrikler venter endnu de fra Helmstedt, Göttingen og Jena paa Offentliggørelse; de to første er bebudede. Principerne for Udgivelsen af Universitetsmatrikler er i høj Grad afvigende; en saare vigtig og absolut nødvendig Betingelse for deres Brugbarhed som personalhistorisk Kilde er et Personregister, der i alt Fald savnes for Rostocker Matriklens Vedkommende. Idealet er naturligvis, at der tillige findes et Stedregister, ordnet efter Lande, Byer og Lokalteter, og et saadant findes ogsaa i flere af de senest udgivne tyske Matrikler. Erler har i sin Udgave af Leipziger Matriklen, for at spare Registret, anført de Studerendes Navne alfabetisk, ikke kronologisk, hvad der ubetinget maa betegnes som forkasteligt. Først og fremmest er det en Forsyndelse, at sprænge Helhedsbilledet af Universitetets historiske Udvikling, dets af- og tiltagende Søgning under fremragende og mindre betydelige Universitetslærere, i Perioder af Krig og Farsot o. s. v., men personalhistorisk set skilles derved Brødre og nære Frønder med deres Hovmestere ad, der er immatrikulerede samme Dag. Endelig vil selv den kyndige Personalhistoriker, overfor de hyppigt forskrevne Navne, og særlig fremmede Studerendes Navne, staa raadvild eller begaa Fejl ved den rent alfabetiske Registrering.

Københavns Universitets Matrikel 1611—1829 foreligger, som bekendt, i en af fhv. Universitetsbibliotekar S. Birket Smith besørget Udgave i tre Bind, udkomne 1890—1912 paa Carlsbergfondets Bekostning. Senere udkomne Supplementer til denne Udgave — den ældste Matrikel 1479—1611 er desværre gaaet til Grunde — er »Kommunitetsmatriklen 1577—1620«, meddelt af H. F. Rørdam (Hist. Samlinger III, 334 ff.), og K. Carøe »Et Bidrag til Studentermatriklen for 1611« (Pershist. Tidsskr. 6. R. I, 111 ff.). Desværre knytter der sig til Birket Smiths saare fortjenstfulde Udgave af vort Universitets Matrikel hverken Person- eller Stedregister, hvilket unægteligt er et stort Savn. Udgifver har, navnlig i Betragtning af den store Vanskelighed, det er forbundet med, i et Register korrekt og konsekvent at fordanske de latiniserede Fornavne og Patronymika, afvist dette ganske vist saare brydsomme Arbejde, hvis Ugørlighed dog ikke synes helt indlysende, jvfr. Registret til »Repertorium over danske Breve fra Middelalderen«.

Indtil det forhaabentlig lykkes at vinde en yngre Kraft for dette nyttige og nødvendige Arbejde, maa man nøjes med Hundrups haandskrevne Register til Matriklen (i Rigsarkivet). Med megen Interesse vil danske Personalhistorikere have hilset Udgaven af Kieler Universitetsmatriklen 1665—1865, besørget af Stadsarkivar Dr. F. Gundlach, Forfatter og Udgiver af en Række lodige Arbejder om Kiels Historie og tillige en fremragende Skriftlæser, i hvis Hænder man ogsaa maatte ønske, at den planlagte Nyudgave med Fortsættelse af »Schleswig-Holstein-Lauenburgisches Urkundenbuch« maatte blive lagt. Bogen, der er udgivet i Anledning af Kieler Universitetets 250 aarige Stiftelse, fremtræder i værdigt Udstyr med Person- og Stedregistre. Ved indgaaende Beskæftigelse med Værket og ud fra mange Aars Syslen med de i Hertugdømmerne hjemmehørende Slægters Historie tør jeg sige, at Dr. Gundlach, der ikke er Holstener af Fødsel, har læst de tusender af Navne med en forbløffende Sikkerhed og Nøjagtighed. Denne Ros gælder ogsaa de danske Person- og Stednavne, selv om der hist og her er indløbet Smaafejl eller Unøjagtigheder. Naturligvis forskaanes man ikke for, i den yderst knappe Indledning til Teksten at læse en i et videnskabeligt Arbejde upassende Bemærkning om, at Kieler Universitetet har »gekämpft und gelitten mit den besten und edelsten Männern des Landes für die Sache Schleswig-Holsteins«, og at det svulstigt betegnes som havende »allzeit voran gestanden als Ruferin im Streite um das gute deutsche Recht der Herzogtümer«. Vi Danske har vort Opgør med Kieler Universitetet, men tør dog rose os af at kunne holde Politik og Videnskab ude fra hinanden og at føre et behersket Sprog. Byen og Universitetet Kiel havde i hvert Fald under dansk Herredømme et lokalt Aands- og Fødselsaristokrati, med rige Traditioner og inderlig Tilknytning til Danmark, hvad tilflyttede (»Zuzügler«), der altid er de mest yderliggaaende i Retning af Udfald mod Danmark, naturligvis er uvidende om. Nu er Kiel vel af alle tyske Byer ved den rivende Udvikling og Nybefolkning fra alle Rigets Egne den for historisk Tradition mest blottede By.

Universitetet i Kiel var fra første Færd, i den berømmelige Prof. D. G. Morhofs Tid (1665—91), nøje knyttet til Gottorperne og blev det end mere i den Periode, dette Herkerhus residerede i Kiel 1721—73. Efter Slesvigs Indlemmelse i den danske Krone fremkom der Forslag til Oprettelse af et Universitet i Hertugdømmerne, for at drage den studerende Ungdom fra Kiel. 1705 havde allerede Hofpræst Masius forelagt en Plan til et kongeligt »holstensk Universitet« i Rendsborg By denne Side Eideren (Altstadt)¹⁾; 1731 gjorde Grev Zinzendorff sig til Talsmand for at indrette et saadant i Flensborg²⁾.

1) Danske Kancelli, henlagte Sager 1699—1707.

2) Dske. Mag. 5. R. IV, 89.

Gottorpernes Forbindelse med Rusland og Sverige hidførte Indkaldelsen af Hofembedsmænd og Officerer fra disse Lande, og deres Sønner og Frændre fra Czarriget's fjerneste Egne, Kaukasus, Ukrainen og Bessarabien, søgte til Universitetet. Af selve Fyrsteslægten studerede her Prinserne Peter Frederik Vilhelm, senere Hertug af Oldenburg († 1823), og hans Fætter Peter Frederik Ludvig († 1829) — hans Efterfølger i Regeringen. Den faste Hovedstamme i den studerende Ungdom og den toneangivende var det holstenske Ridderskab, af Ahlefeldter studerede her ialt 54, af Rantzauer 44, af Buchwalder 43.

Mange kendte Mænd har indskrevet deres Navne i Matriklen. I Flæng kan nævnes den tyske satiriske Digter Christian Wernicke, dansk Gesandt i Paris (1681), Statsmændene Geheimeraad Thomas Balth. v. Jessen († 1731) og Caspar v. Saldern, Pædagogen J. B. Basedow, Digteren Georg Philipp Schmidt og Komponisten F. L. Æ. Kuntzen, begge af Lybek, Studenteføreren Aug. v. Binzer og selv sagt næsten alle de i Bernstorffernes Tid fremtrædende Mænd af Ridderskabet; fremfor alt naturligt Mændene fra 1848—64.

Fra fremmede Lande har ikke faa søgt Universitetet, lige fra Virginia, New York, Habana og Java. En Liste over samtlige Studerende i Kiel fra selve Kongeriget og dets Bilande, ialt omfattende c. 350 Navne, har jeg sammenstillet nedenfor; bortset fra den personalhistoriske Interesse giver den Anledning til forskellige Iagttagelser over Berøringerne mellem tysk og dansk Aandsliv. Før Mageskiftets Afslutning søgtes Universitetet bl. a. af Viceadmiral Just Juel († 1715) og Biskop Broder Brorson († 1778). I den yngre Bernstorffs og Prokansler J. A. Cramers Tid studerede her af mere kendte Danske Rahbek og Samsøe, de senere Statsministre Fred. Jul. Kaas og Ove Ramel Sehested. I det første Aarti, K. L. Reinhold (fra 1794) forkyndte den Kantiske Filosofi som et nyt Evangelium, studerede ikke faa Danske i Kiel, saaledes Filosofen J. E. v. Berger, Nationaløkonomen Gregers Begtrup, Biskopperne P. E. Müller og P. O. Boisen, B. G. Niebuhr, Nordmændene Jakob Aall og Chr. Benoni Treschow. Af det danske Aristokrati O. D. Kaas, Greverne K. B. Schack, S. Schulin, Fætrene Chr. Ditlev og Ditlev Reventlow og Hannibal Wedell, og Joakim Godske Levetzow († som Overhofmarskal).

Om Danmarks Forhold til Universitetet i Kiel, et interessant Emne, hvortil der baade i den trykte Literatur, i Rigsarkivet og private Arkiver findes rigt Stof, vil Fremtiden maaske skænke os en Monografi. Prof. M. Liepmanns nys udkomne »Kieler Professorenbriefe« er en blot og bar Brevpublikation uden Kommentar.

Under alle Omstændigheder skyldes der ogsaa fra dansk Side Dr. Gundlach Anerkendelse for den Dygtighed, hvormed han har løst Opgaven.

I. Landsdele.

A. Danmark og Bilande.

Fra Danmark (aus Dennemarck, ex Dania, Danus, Dania natus): Allesius, Joh. Chr., 1708 ¹⁹/₁₁. v. Arnoldt, Joh. Fredr., 1734 ⁵/₅. Bachman, Peter, 1732 ⁹/₅. Behr, Otto Christopher, 1795 ⁶/₅. v. Berger, Johan Erich, 1793 ¹⁵/₄. Bierman v. Ehrenschild, Martin Conr., 1715 ⁷/₁₀. Bohn, Laurentius Hjorth, 1793 ²/₁₂. von dem Brincken, Georg Carl, 1796 ²⁶/₁₀. Brörssonius,

Broderus, 1715 $\frac{2}{11}$. Fischer, Jac. Ludv. 1796 $\frac{18}{4}$. Hannaeus, Hermannus, 1694 $\frac{6}{9}$. Hartmann, Johs. 1698 $\frac{30}{10}$. v. Hawen, Elias, 1779 $\frac{24}{3}$. Heenius, Severinus Joannis, 1666 $\frac{9}{7}$. Hoff, Johs. Olai, 1692 $\frac{21}{5}$. de Holsten, Chr. Fridr., 1715 $\frac{2}{7}$. de Holsten, Hans, Baron, 1782 $\frac{31}{10}$. Juell, Janus og Justus, 1681 $\frac{21}{5}$. Lerche, Cornelius, 1712 $\frac{27}{7}$. v. der Maase, Chr., 1712 $\frac{27}{5}$. v. der Maase, Friedr., 1711 $\frac{1}{10}$. v. Oertz, Ludv. Chr., 1730 $\frac{18}{9}$. Ovenius, Petrus Johannides, 1684 $\frac{1}{10}$. a Reventlou, Chr., 1776 $\frac{8}{4}$. Rosenpalm, Christianus, 1692 $\frac{2}{1}$. v. Saldern, Heinr. 1778 $\frac{15}{10}$. v. Sames, Joh. Carl, 1788 $\frac{19}{10}$. de Schack, Chr., 1791 $\frac{20}{9}$. v. Scheel, Georg Heinr., 1725 $\frac{19}{3}$. Schiern, Bernh., 1777 $\frac{1}{1}$. Seerup, Nic. N., 1683 $\frac{5}{9}$. Stender, Andreas Dietericus, 1673 $\frac{19}{5}$. Trampe, Fred. Christopher, Greve, 1801 $\frac{8}{5}$, Dr. jur. Werdelmann, Rutgerus, 1683 $\frac{3}{5}$.

Sjælland: Seidenschnur, Georg Ferd. Hannibal, 1830 $\frac{22}{10}$.

Fyen: Jens Juel Greve Ahlefeldt 1784 $\frac{1}{5}$. v. Benzon, Jac., 1780 $\frac{30}{5}$. Bering, Vitus, 1717 $\frac{17}{12}$. Claudii, Johannes, 1747 $\frac{13}{10}$. Holsten, Detlef Cay, Baron, 1779 $\frac{28}{9}$. Jani, Petrus, 1728 $\frac{20}{12}$. Juel, Fred., 1776 $\frac{27}{9}$. Mejer, Georg Curtii, 1681 $\frac{28}{6}$. Olai, Christiernus, 1681 $\frac{28}{6}$. Rosenkrantz, Erik Scheel, 1791 $\frac{24}{9}$. Schaffalitzky de Muckadell, Erik Scheel, 1791 $\frac{27}{9}$. Severini, Magnus, 1685 $\frac{15}{6}$. Stisser, Joh. And. 1734 $\frac{8}{1}$. Türck, Joh. Carl, 1779 $\frac{8}{10}$. Wedell, Hannibal Vilh., Greve, 1797 $\frac{14}{10}$.

Langeland: Holmsted, Johannes og Laurentius, 1687 $\frac{10}{12}$.

Laaland: Borchsenius, Johannis Bartholdus, 1796 $\frac{16}{4}$. Holck-Winterfeldt, Fred. Chr., Greve, 1784 $\frac{9}{10}$. Kierulf, Carl Fred. Laurits, 1819 $\frac{1}{2}$. Kragius, Christianus, 1725 $\frac{12}{11}$. Reventlow, Chr. S. L., 1820 $\frac{30}{10}$.

Jylland: Buchwaldt, Heinr. Chr. Fried. v. Bentzon, 1815 $\frac{21}{1}$. Fischer, Fred., 1799 $\frac{26}{10}$. Petersen, Jens, 1806 $\frac{25}{8}$. Skow, Frantz, 1775 $\frac{12}{10}$. Ussing, Janus Nicolaides, 1728 $\frac{12}{8}$.

Ærø: Brandius, Johannes 1676 $\frac{10}{8}$. Carstens, Joh. Georg og Joh. Bernh., 1825 $\frac{23}{10}$. Moritzen, Laur., 1772 $\frac{9}{5}$. Setzer, Lor. Ludv. 1838 $\frac{12}{5}$.

Færøerne: Born, Carl Fried., 1804 $\frac{21}{10}$. Gade, Frid. Laur. Emil, 1837 $\frac{20}{10}$. Østergaard, Joh., 1679 $\frac{9}{7}$. — Thorshavn: Manicus, Aug. Heinr. 1841 $\frac{22}{4}$.

Island: Muhle, Finno, 1775 $\frac{30}{8}$. Thorkillus, Joh., 1725 $\frac{8}{10}$.

St. Croix: Hansen, Peter Caspar, fra Husum, 1826 $\frac{25}{11}$. Hjardemaal, Henning, 1832 $\frac{5}{10}$. Markoe, John Meyer, 1828 $\frac{9}{5}$. (Ryan) Ruàn, John, 1832 $\frac{24}{10}$. Rud, Will. N., 1844 $\frac{11}{5}$. Stedmann, Will., 1845 $\frac{9}{4}$.

St. Thomas: Nissen, Hans Detlev Prien, 1829 $\frac{24}{10}$. Simmons, Abr., 1829 $\frac{20}{10}$. Simmons, Osc., 1860 $\frac{28}{4}$. Simmons, James Georg, 1856 $\frac{25}{8}$. Wright, Edw. Fred., $\frac{27}{4}$.

B. Norge.

Norge: Aall, Jak., 1797 $\frac{19}{8}$. Bloch, Nic. Hofm. Sevel, 1780 $\frac{12}{9}$. Hoe, Gerh., 1793 $\frac{21}{4}$. Kyhn, Reinhold, 1685 $\frac{14}{9}$. Lachmann, Andr. Ulr., 1785 $\frac{21}{10}$. Lindholtz, Otto Frid., 1743 $\frac{18}{7}$. v. Løvenskiold, Herm., 1801 $\frac{5}{5}$. v. Moltke, Chr. Fred., 1820 $\frac{2}{5}$. Platzman, Joh. Didr., 1672, Maj. Paulsen, N. A., 1756 $\frac{22}{4}$. Poulett, Hannib., 1670 $\frac{31}{3}$. Schmit, Knud, 1692 $\frac{14}{6}$. Sehested, Ove Ramel, 1776 $\frac{1}{4}$. Steenersen, Bened. Chr., 1776 $\frac{27}{6}$. Wildhagen, Casp., 1682 $\frac{8}{10}$.

Bergen: Nagell, Dom. 1665 $\frac{5}{11}$. — Kragerø: Tønder Vilh. Aug., 1785 $\frac{2}{5}$. — Kristianssand: Thaulow, Andr., 1787 $\frac{9}{6}$. Thaulow, Joh. Fried. 1787 $\frac{9}{6}$. Wiborg, Peter, 1757 $\frac{8}{11}$. — Kristiania: v. Levetzou, Joak. Godske, 1801 $\frac{24}{9}$. — Stavanger: Kielland, Jens Bull, 1806 $\frac{9}{11}$. — Trondhjem: Garman, Jens S., 1803 $\frac{8}{9}$. Jessen, Peter Casp., 1699 $\frac{19}{2}$. Tønder Lund, Nic., 1776 $\frac{1}{4}$. Wesling, Mart. 1693 $\frac{7}{1}$.

II. Byer.

A. København.

Adler, Georg Josias Steph. Borgia, 1813 $\frac{4}{5}$. Aschenfeldt, Jürgen Friedr. Heinr., 1837 $\frac{5}{10}$. Bagger, Peter Gotfred Martin, 1832 $\frac{2}{11}$. Baudissin, Herm. Wilh., Greve, 1820 $\frac{27}{11}$. Begtrup, Gregorius Otto Bruun, 1793 $\frac{27}{4}$. Bernstorff, Friedr., Greve, 1790 $\frac{28}{4}$. Borghoff, Friedr. Herm., 1831 $\frac{25}{4}$. Braemer, Johan Friderich, 1680 $\frac{29}{11}$. v. Buchwaldt, Friedr., 1847 $\frac{8}{11}$. v. Buchwaldt, Magnus, 1834 $\frac{4}{11}$. Bülow, Chr. Conr., og Ernst Friedr., Rigsfriherrer, 1788 $\frac{27}{11}$. Christiani, Carl Rud. Ferd., 1813 $\frac{1}{11}$. Clauswitz, Andr. Chr., 1798 $\frac{9}{11}$. Clauswitz, Gottlob Peter, 1816 $\frac{3}{5}$. Cramer, And. Wilh., 1779 $\frac{21}{5}$. Cramerus, Ernst Friedr., 1775 $\frac{19}{10}$. Cramer, Johs. Andr., 1781 $\frac{25}{5}$. Dahl, Chr. Peter Adolph, 1826 $\frac{13}{4}$. Dietrichsen, Peter Friedr. Dietr., 1806 $\frac{2}{5}$. v. Dirckinck-Holmfeld, Constant Peter Heinr., 1819 $\frac{22}{2}$. Eggers, Olaus Friedr., Baron, 1817 $\frac{28}{9}$. v. Eggers, Soph. Wilh. Siegf., 1827 $\frac{19}{10}$. Erichsen, E., 1787 $\frac{7}{5}$. Evers, Carl Andr., 1801 $\frac{29}{4}$. Fabricius, Herm., 1781 $\frac{2}{11}$. Fabricius, Joh. Christ. Edv. og Thomas Balthasar, 1790 $\frac{12}{2}$. Feddersen, Henry Georg, 1831 $\frac{29}{12}$. Fischer, Georg Chr., 1794 $\frac{19}{10}$. Fleischerus, Esaias, 1690 $\frac{11}{6}$. Franzen, Ant. Leonh. 1840 $\frac{4}{5}$. Frisius, Baggio Friderici, 1691 $\frac{21}{4}$. Gamborg, Andr., 1694 $\frac{23}{10}$. Gardthausen, Gust. Wald., 1827 $\frac{8}{5}$. Garlieb, Knud Wilh., 1838 $\frac{3}{11}$. Gemzoe, Conr. Chr. 1794 $\frac{30}{11}$. Groth, Joh. Dan. Herholdt, 1837 $\frac{25}{4}$. Grothusen, Gerhard, 1863 $\frac{30}{10}$. Grund, Carolus, 1720 $\frac{5}{6}$. Hacquardus, Ludovicus Adolphus, 1717 $\frac{24}{8}$. Hagaenius, Johannes, 1685 $\frac{29}{10}$. Halling, Will. Charles, 1833 $\frac{20}{6}$. Hansen, Chr. Ferd., 1833 $\frac{25}{3}$. Hansen, Thomas Adolph Theod., 1844 $\frac{25}{4}$. Harbou, Andr. Poul Adolph, 1827 $\frac{31}{10}$. v. Harbou, Ernst Chr. og Andr., 1836 $\frac{23}{4}$. Haxthausen, Ferd. Christopher, 1780 $\frac{11}{11}$. Heltberg, Joh. Nic., 1837 $\frac{10}{4}$. Hennings, Corfitz Johs., 1665 $\frac{24}{10}$. Høest, Marcus Gerh., 1800 $\frac{27}{8}$. Hoffbauer, Wilh., 1837 $\frac{5}{12}$. Hojer, Fridr., 1680 $\frac{21}{4}$ og 1683 $\frac{24}{12}$. v. Holstein, Henning Christoph, 1860 $\frac{17}{10}$. Hornemann, Ant. Ulr., 1794 $\frac{8}{5}$. Hubrich, Joh. Ludw. Gotthilf, 1803 $\frac{30}{4}$. Jensen, Friedr. Bernh. Hugo, 1843 $\frac{4}{5}$. Jensen, Fred. Heinr. Otto, 1840 $\frac{29}{3}$. Jersild, Jens Chr. Theod., 1860 $\frac{21}{7}$. v. Jessen, Joh. Chr., 1766 $\frac{29}{9}$. Johannsen, Chr. Friedr., 1809 $\frac{28}{10}$. Johannsen, Frid. Heinr. Chr., 1799 $\frac{10}{4}$. Jørgensen, Thorv. Gust. 1863 $\frac{9}{6}$. Kaas, Fried. Julianus, 1775 $\frac{25}{6}$. Kaas, Henr. Valentin Eicksted, 1794 $\frac{24}{10}$. Kaas, Otto Ditlev, 1794 $\frac{9}{5}$. v. Kardorff, Carl, 1814 $\frac{27}{10}$. v. Kardorff, Vilh. Carl, 1811 $\frac{26}{4}$. Kellermann, Olaus Chr., 1828 $\frac{30}{4}$. Ketelsen, Chr. Fried. Martin, 1835 $\frac{8}{5}$. Ketelsen, Thor Ludv., 1831 $\frac{29}{10}$. Kiær, Marcus Johansen, 1830 $\frac{21}{10}$. Knirsch, Wenzel Jos., 1831 $\frac{15}{10}$. Kobeling, Fridericus Friderici, 1682 $\frac{27}{7}$. Kochen, Ed. Joach. Martin, 1838 $\frac{8}{10}$. v. Krabbe, Hans, 1788 $\frac{19}{10}$. Lehmann, Edv. Adolph Æmilius, 1842 $\frac{31}{10}$. Langkjer, Svénné Vict., 1859 $\frac{15}{4}$. Leisching, Johs. Ernst, 1786 $\frac{14}{6}$. Levestamm, Georg og Arn., 1823 $\frac{11}{4}$. Libsius, Frid., 1666 $\frac{30}{10}$. Lindemann, Wilh. Ant., 1759 $\frac{25}{5}$. v. Linstow, Wald, 1842 $\frac{9}{5}$. Lorentzen, Theod. Aug. Diedr., 1847 $\frac{30}{6}$. Manthey, Carl Fridr., cand. jur., 1799 $\frac{23}{10}$. Mertz, Chr. Carl Friedr. Joh., stud. theol., 1826 $\frac{9}{10}$. Mohr, Chr., 1863 $\frac{13}{10}$. Munderloh, Chr. Gottfr., 1832 $\frac{9}{5}$. Mühlhausen, Godescalcus, 1734 $\frac{22}{12}$. Müller, Peter Erasmus, 1797 $\frac{19}{6}$. Müller, Otto Chr., 1756 $\frac{3}{4}$. Müllertz, Camillus, 1823 $\frac{27}{10}$. Møller, Dorius Lor., 1839 $\frac{26}{10}$. Møller, Heinr. Chr., 1837 $\frac{1}{9}$. Møller, Joh. Peter, 1828 $\frac{21}{5}$. Niebuhr, Bartold Georg, 1794 $\frac{9}{5}$. Nissen, Peter Nic., 1788, Apr. Ocsenius (Oksen), Johs., 1683 $\frac{30}{5}$. Olivarius, Holger de Fine, 1778 $\frac{19}{10}$. Olog, Sejer, 1776 $\frac{2}{12}$. Otto, Chr., 1822 $\frac{18}{4}$. Outzen, Jac. Chr., 1848 $\frac{8}{11}$. Oehl, Carl Ludv., 1807 $\frac{2}{4}$. Petersen, Joh. Nic., 1838 $\frac{13}{10}$. Prehn, Fr. Chr., 1828 $\frac{3}{5}$. Prescher (Precheur), Ulr. Phil., 1732 $\frac{16}{6}$. Rahbek, Knud Lyne, 1782 $\frac{2}{9}$. Rantzau, Chr. Emil Heinr. Jul., 1849 $\frac{5}{11}$. Ravit, Joh. Ant., 1863 $\frac{22}{4}$. Reuter, Ludv. Andr., 1857 $\frac{29}{10}$. Reventlow, Chr. Ditlev, 1797 $\frac{22}{10}$. Reventlow,

Eugen, Greve, 1815 ¹⁰/₄. Reventlow, Gottfried, Greve, 1818 ¹⁸/₄. Riedell, Joh. Friedr., Chr. Engelb., 1851 ¹⁵/₁₀. Rosch, Chr. Friedr., 1753 ²⁰/₂. Ryge, Joh. Chr., 1803 ⁷/₅. Samsøe, Ole Johs., 1782 ³⁰/₇. Schack, Hans, Greve, 1804 ²⁵/₃. Schack, Knud Bille, Greve, 1793 ²⁵/₄. Scheby, Edv. Tetens, 1834 ¹¹/₁₁. Scheby, Ed. Tetens, 1843 ¹⁸/₁₁. Scheuermann, Vilh. Theod., 1824 ³⁰/₈. Schnepel, Fried., 1818 ⁹/₄. Schnepel, Jul. Carl Andr., 1850 ¹⁹/₁. Schouboe, Carl Chr., 1821 ²⁰/₄. Schulin, Sig. Ludv., Lehns greve, 1800 ¹¹/₅. Schumacher, Joh. Chr. Fried., 1837 ²⁸/₁. Schumacher, Gottfr. Chr., 1797 ¹/₅. Spormand, Theocharus, 1675 ⁹/₈. v. Stemann, Jul., 1799 ²²/₁₀. v. Stemann, Otto Joh., 1793 ³/₈. Stenfeldt, Har., 1828 ²²/₈. Stockfleth, Georg Friedr. Jul., 1829 ³/₈. Søbøtke, Ad., 1710 ²¹/₇. Treschow, Chr. Benoni, 1825 ¹⁹/₈. Triller, Ad. Heinr. François, 1837 ²⁰/₄. Turretin, Joh. Carl Vilh., 1840 ⁹/₅. Tutein, Ludv. Alex., 1820 ¹¹/₁₁. Valentiner, Ad. Georg Chr., 1828 ²⁶/₄. Voss, Frid. Gerh., 1804 ¹⁴/₈. Westphal, Carl Chr., 1817 ²⁶/₉. Wiedemann, Carl Franz Friedr., 1845 ¹⁹/₄. Wiedemann, Herm. Roderich, 1849 ³/₁₀. Wilkens, Jessenius Nic. Hinr., 1799 ²⁸/₁₀. Wolfhagen, Fried. Herm., 1841 ¹¹/₅. Worm, Olaus, 1688 ²⁸/₈. v. Zepelin, Andr. Eberhard Carl Vilh., 1828 ³⁰/₁₂. Zuber, Aloys, Dionysius, 1772 ¹⁵/₁₂.

B. Andre Byer og Steder.

A a b y (Fyen): Faber, Joh. Henr., 1730 ⁴/₈. — A a l b o r g: Bülow, Fred. Ulr. Aug., 1798 ²¹/₁₀. Holm, Jac. Jacobi, 1722 ²⁸/₅. Kaastrup, Jens Peter, 1843 ⁴/₅. — A a r h u s: Wintherus, Petrus Janus, 1675 ¹⁶/₈. — A l s l e v: Jessen, Andr. Müller, 1779 ¹⁴/₁₀. — B y g h o l m s M ø l l e (ved Horsens): Raben, Erik Peter Fredr., 1829 ¹¹/₅. — B r a h e - T r o l l e b o r g: Reventlow, Detl. Chr. Ernst, Greve, 1802 ¹⁹/₁₀. — B r ø n d u m d a m: Bierum, Henr. Ernst, 1740 ²⁹/₇. — D a l b y (Fyen): Thestrup, Franc Olai, 1670 ¹⁸/₈. — F r e d e r i c i a: Bang, Joh. Laur., 1835 ²⁸/₇. v. Holstein, Frid. Carl Chr. Conrad, 1858 ¹⁷/₄. Neckelmann, Ludv. Conr., 1804 ²¹/₄. Stibolt, Jens Peter, 1834 ¹⁸/₁₀. — F r e d e r i k s b o r g: Bernstorff, Gust. Carl Emil, 1831 ²⁹/₁₀. Bernstorff, Chr. Friedr. Carl, 1839 ¹⁴/₅. Kopp, Wald. Siegfr., 1859 ¹¹/₈. — F r e d e r i k s s u n d: Richardi, Joh., 1842 ²⁵/₄. — F r y d e n l u n d (v. Kbhvn.): v. Linstow, Hartvig, 1832 ¹⁰/₅. — H a u g h u s (Vejlø): Dame, Wilh. Aug., 1834 ²⁴/₁₀ og 1840 ²⁷/₁₁. — H e l s i n g ø r: Bilhard, Joh. Adolf Fred., 1785, ¹⁵/₄. van Deurs, Jac. Friedr., 1782 ²²/₆. Feldmann, Peter Nic., 1760 ⁴/₁₁. Hansen, Hans Peter, 1822 ⁷/₅. van Mehren, Aug. Ferd. Mich., 1845 ⁷/₇. Schaeffer, Carl Lauritz, 1837 ²⁸/₇. Steman, Joh. Valentin, 1683 ¹⁰/₁₀. Steman, Justus Daniel, 1688 ²⁹/₁₀. — H e r s o m: Quistgaard, Soph. Fred., 1853 ²⁹/₄. — H o r s e n s: Clausen; Jens Peter Sev. Steff., 1846 ²/₁₁. — J æ g e r s b o r g: v. Berger, Frid. Val. Erich, 1823 ¹⁷/₄. — K o k k e d a l: v. Fischer-Benzon, Jul. Wald., 1836 ²⁷/₄. — K v e r n d r u p: Lassen, Axel Fred., 1808 ³/₇. — K ø g e: v. Rosen, Gottl. Fred., 1841 ¹⁸/₁. — K o l d i n g: Faust, Joch. Rud., 1692 ²¹/₁₂. Flye, Andr. Jani, 1708 ¹⁹/₈. Holzmann, Frid. Christoffer, 1824 ¹⁰/₅. — L e m v i g: Gross, Jens Georg Heinrich, 1861 ¹⁷/₄. — L i n d e r u p g a a r d ved Kolding: Lottrup, Ole Chr. Sirner, 1805 ²/₈. — L y n g b y: Rønne, Chr. Alb., 1813 ¹⁷/₁₀. — M a r s t a l: Boeneck, Georg Søren, 1814 ⁸/₅. Claussen, Joh. Severin Theod., 1850 ¹²/₁₁. — M i d d e l f a r t: Bloch, Cæsar Fred. Ernst, 1782 ²¹/₁₀. — N y b o r g: Ahlefeldt Laurvig, Fred. Wilh. Ludv., 1824 ²²/₁₀. Binzer, Carl Chr., 1833 ¹⁴/₁₀. Jessen, Andr. Larsen, 1830 ⁷/₁₁. Lerche, Andr. 1670 ³⁰/₁₁. — O d e n s e: Blumensaadt, Nic. Nimann, 1827 ³⁰/₁₀. Grooth, Johannes, 1683 ⁹/₇. Hind, Petrus Henrici, 1729 ¹⁴/₄. Lago, Ivari Filius, 1729 ¹⁴/₄. Reedtz, Jens Carl Soph. Alb., 1835 ¹⁵/₁₁. Rust, Johannes, 1703 ¹¹/₉. Willemoes-Suhm, Peter Fred., 1838 ³⁹/₄. — R a n d e r s: Gruhnerus, Elias Christiani, 1712 ²⁸/₄. Neckelmann, Carl, 1830 ²⁸/₁₀. Winther,

Ben. Nic., 1680 ²⁹/₄. — Randlev: Blicher, Jens Fred., 1835 ⁷/₄. — Ribe: Boysen, Peter Outzen, 1782 ¹¹/₄. Clausen, Thomas, 1734 ⁸/₁. Corvinus, Janus Petrus, 1738 ²⁹/₃. Foss, Christoph Steph., 1806 ¹⁹/₄. Frisius, Baggio, 1725 ³/₇. Hermansen, Verner, 1824 ²⁶/₉. Hvassius, Westinus, 1717 ²⁶/₅. Laurentii, Johannes, 1667 ³⁰/₉. Moltke, Ehrenreich Christopher Ludv., 1808 ⁷/₈. Møller, Christiern, 1734 ⁸/₁. Tøxen, Mennasse, 1795 ¹⁵/₄. Øllgaard, Nic. Esmark, 1799 ¹⁵/₃. — Ringkøbing: Hansen, Joh. Nic., 1827 ⁷/₅. — Roskilde: Kornerup, Søren, 1819 ²²/₃. v. Reedtz, Jens Carl Soph. Alb., 1835 ¹⁵/₁₁. Salling, Andr. Mathiae, 1743 ¹⁹/₆. Thrige, Søren Bloch, 1837 ⁴/₁₁. — Rønne: Panum, Peter Ludv., 1840 ⁸/₂. — Sindinggaard: Friis, Bagginus Andreas, 1832 ²⁵/₄. — Slagelse: v. Bertouch, Ernst Joh. Albr., 1843 ²⁵/₆. Ørsted, Jak. Albert, 1875 ¹¹/₁₀. — Sorø: Holstein Rathlou, Viggo, 1844 ²⁶/₄. Müller, Nic. Johs., 1824 ¹⁸/₉. Sorø Skole: Lachmann, Andr. Ulr., fra Norge, 1785 ²¹/₁₀. v. Buchwald, Hugo Cai, 1830 ¹¹/₅. — Steensgaard: Hein, Fred. Jensen, til St., 1712 ¹⁴/₇. — Stokkemærke: Sveistrup, Laur. Ludv. Adolf, 1832 ¹⁶/₅. — Storehedinge: Otto, Carl Chr., 1838 ²¹/₅. — Taasinge: Juel, Carl, 1798 ²⁵/₄. — Testrup: v. Liliencron, Ernst Louis, 1822 ²⁸/₄. v. Liliencron, Andreas Sophus, 1822 ²⁷/₁₀. — Vemmetofte: Kolpin, Alexander, 1784 ²⁸/₄. — Viborg: Dons, Augustinus Bartholin, 1682 ¹⁵/₁₁. Jaenisch, Carl, 1750 ²⁸/₁₀. Krog, Joh. Henr., 1748 ⁴/₇. Paludan, Vilh., 1673 ¹⁷/₄. Scharffenberg, Wilh. Theod. Const., 1827 ¹/₅. Ursinus, Carolus Johannes, 1758 ¹/₉. — Vidstrup: Dahlmann, Jak., 1814 ¹/₆. — Virkelyst (Kolding): Sprechler, Jac. Soph., 1853 ²⁸/₅. — Ærøskøbing: Carstens, Hans Bogislaus, 1823 ²⁵/₁₀. Carstens, Joh. Ernst August, 1832 ¹²/₅. Carstens, Samuel Johs., 1833 ²³/₄. Claudius, Chr. Ludv. Aug., 1845., 1845 ¹⁵/₄. — Østerbygaard: Wittrock, Philip Chr. Henr. Ludv. Emil, 1854 ¹²/₁₀.

Bog anmeldelser.

B. Erichsen og Alfr. Krarup: Dansk personalhistorisk Bibliografi. Systematisk Fortegnelse over Bidrag til Danmarks Personalhistorie (i Tilslutning til Bibliotheca Danica). Udgivet paa Carlsbergfondets Bekostning. Kbhvn. 1917.

Et stort Savn, alle Dyrkere af dansk Biografi, Personalhistorie og Genealogi længe har følt, er nu afhjulpeth ved Udgivelsen af en af kyndige og omhyggelige Biblioteksmænd udarbejdet Oversigt over de i vor Tidsskriftliteratur indeholdte Bidrag til dansk Personalhistorie, og i Forbindelse hermed en Fortegnelse over selvstændige Skrifter af samme Indhold efter 1830 (det Aar, C. Bruuns Bibliotheca danica, 3. Bd., 2. Afd., stanser).

Den foreliggende statelige Bog paa over 800 Sider fremtræder i det ydre, baade ved et heldigt Valg af Format, Typer, Satsskifte og Udgange, der letter Overblikket, som ogsaa ved smukt Tryk og Papir, i en for alle lignende Arbejder mønsterværdig Skikkelse. Bindet udgør tredie Del af det af Udgiverne planlagte Værk med Titlen »Dansk historisk Bibliografi«, hvoraf 1. Bind vil omfatte Kongerigets og de skaanske Landskabers Tidshistorie og indre Forhold, medens 2. Bind skal omhandle deres Topografi samt Hertugdømmernes Tidshistorie og Slesvigs indre Forhold og Topografi. Hele Værket, Frugten af 8 Aars ihærdigt Arbejde, vil, naar det foreligger fuldendt, være en uvurderlig Vejledning i Studiet af dansk Historie og dens Hjelpevidenskaber. Udgiverne tør gennem deres saa nyttige og fortjenstfulde Ar-